

Miilukoppi eli sysikoiju

Tässäpä muinoin veljesten iso-isä, mainio raataja, oli viljellyt huhtia ja suitsutellut ankaria sysihautoja. Monta kaskea oli hän tämän vuoren ympärillä kaatanut ja polttanut, risu-äkeellensä karhinut monen mustan, kylvetyn maan, ja viimein korjannut riieheensä satoiset oljet. Aherrus ahon syrjässä tuolla osoitti vielä paikan, missä oli hänen metsäriihensä seisonut, josta hän kohta kotiansa saattoi valmiin viljan, heittäen talvikeliksi oljet ja pahnat. Mutta riiehen aherruksesta kappale matkaa, tuolla ahon ja metsän rajalla näkyi musta sysihaudan pohja, valtaisen suuri, jossa hän oli poltellut kiliseviä sysiä huhtamaan teloista. Niin oli tässä entinen Jukolan uhkea isäntä hyöriinyt ja puuhaillut monen polttavan auringon alla, pyhkien otsaltansa monen helmeilevän hien. Mutta yönsä lepäsi hän turvekattoisessa kojussa miilunsa vartijana: ja saman kojun olivat nyt veljekset määränneet itsellensä väliaikaiseksi asuntomajaksi.

Avara on kantoinen aho, mutta kauemmas sen reunoja ei kuitenkaan näe sun silmäs; sillä idässä, etelässä, lännessä sulkevat metsät sun silmäsi alan ja pohjoisessa korkea vuori. Mutta jos astut tämän vuoren harvoilla kuusilla kruunatulle harjanteelle, niin kantaapa silmäsi etäälle kohden kaikkia ilmoja. Sen eteläisellä puolella näet ensiksi ihan jalkas alla tuon mainitun, juohevasti kaltevan ahon, kauempana synkeän korven, sen takana taasen Sompiosuon, ja tuolla ilman reunalla kohoo ylös vaisusti sinertävä Teerimäki. Pohjaa kohden alenee vähitellen vuori, ja sen loivalla kamaralla, jota ennen myös oli huhtina käytetty, seisoo koivisto nuori ja tiuha, jonka ruohottomilla poluilla teeret hyppelivät ja pyyt alakuloisesti viheltelee. Idässä näkyy tasainen nummi hongistonensa, lännessä ryhmyinen, sammalkallioinen maa, tuolla ja täällä, sammaleisella harjulla matala, mutta ko'okas ja tuuhea mänty. Mäntyjen takana kiiltää tuolla kirkkaana ja kalaisena Ilvesjärvi, noin tuhannen askelta ahosta pois. Mutta näetpä tuskin muuta, vaikka kauaskin katsot. Saloin tumma meri haamoittaa sun ympärilläs kaikkialla. Näet toki himmeän siinon Viertolan kartanosta koillisessa ja kaukana tuolla luoteisen ilman rannalla kirkon harmaan tornin. Tämänkaltainen oli seutu ja sen ympäristö, jonka Jukolaiset olivat määränneet asumapaikaksensa.

Mutta sysikoijun vaiheille olivat veljekset tänä iltana asettuneet alas, laskeneet aisoista väsyneen Valkon, kello kaulassa, laitumelle ja tehneet kannoista ja karangoista iloisen valkean aholle. Siinä paistoi Simeoni silakoita, nauriita ja naudan lihaa yhteiseksi illalliseksi, ja muut hyöriskelivät vankkurien ympärillä, purkaen kuormaa ja kantain kutakin kalua ja kapinetta paikallensa. Mutta koska tämä oli tehty ja ruoka rakettu valmiiksi, istuivat he atrioitsemaan iltaiselle aholle; ja aurinko oli vaipunut vuoren taakse.

Seitsemän veljestä (5. luku)